

2. ПЕДАГОГІЧНИЙ ТА ПСИХОЛОГІЧНИЙ ДОСВІД

Оксана Григорівна Козійчук,

заступник директора з науково-методичної роботи
Центру науково-технічної творчості молоді «Сфера»,
м. Київ, Україна

УДК 377:37.014

ПРОЕКТНА ТЕХНОЛОГІЯ ЯК СКЛАДОВА ПРОФОРІЄНТАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

Рассмотрен вопрос об актуальности использования метода проектов как одного из методов профессионально ориентированных технологий. Представлен проект ориентированный на развитие основных умений, которыми должен владеть предприниматель для решения профессиональных задач.

Ключевые слова: проектная деятельность, профориентационная работа, профессиональное самоопределение, формирование личности.

The article deals with the problem of the necessity of the project method application as one of the methods and professionally oriented technologies. The project method is aimed at the development of the future specialists businessman to solve professional problems

Key words: project activity, vocationally-orientation work, professional personal decisions, formation of personalities.

Складні процеси, що відбуваються не лише в Україні, а й у світі, не можуть не позначитися на розв'язанні педагогічною наукою і практикою проблеми формування у підростаючого покоління соціального досвіду. Очевидним стає важливість аналізу різних педагогічних технологій стосовно сучасних реалій виховання і навчання та визначення того нового, що вони вносять у соціальну ситуацію розвитку особистості. Питанням використання проектних технологій у навчальному процесі присвячені численні дослідження В. Креміня, І. Беха, А. Киричука, А. Бойко, С. Гончаренка, В. Карамушки, В. Білоусова та ін.

Актуальним у контексті використання методу проєктів є підхід науковців В. Безрукова, М. Бершадського, В. Беспалько, Н. Матяш, В. Монахова, Є. Полата, С. Шацького до педагогічної технології як детально продуманої моделі спільної педагогічної діяльності з проєктування, організації та проведення навчального процесу. Визначаючи достатню теоретичну розробленість проєктної технології, необхідно зазначити, що використання проєктної технології на основі методу професійно орієнтованих технологій, розроблено недостатньо.

Мета статті полягає у тому, щоб проаналізувати теоретичні засади і основи проєктної діяльності як складової профорієнтаційної діяльності навчального закладу та представити практичний аспект проєктної технології – як професійно орієнтованої.

З огляду на реалізацію прогресивних освітніх ідей пріоритетом постає інтеграція освіти з наукою і виробництвом, гнучкість і прогностичність підготовки підростаючих поколінь до життя, забезпечення їхньої соціальної, комунікативної компетентності, створення відповідних умов для професійного самовизначення, самореалізації особистості тощо. У сучасному розумінні професійне самовизначення – це здатність знаходити, визначати місце у професійній діяльності, усвідомлювати власні інтереси, спрямованість, а також здібності для оптимального виконання професійних обов'язків [1]. Щодо професійного самовизначення особистості, то його важливо здійснювати, використовуючи один із зазначених підходів:

– процес професійного самовизначення – природний процес, що виникає як особистісне новоутворення на певному проміжку онтогенезу;

– процес професійного самовизначення – штучно організований процес, який вбудовано у певну практику (профорієнтацію).

На засадах позицій першого і другого підходів можна зауважити, що професійне самовизначення містить процес входження особистості в суспільне життя [2]. Доречно зазначити, що допомогу особистості в орієнтації на професійну діяльність мають надавати суспільні інституції за допомогою створення педагогічно доцільної та психологічно адекватної освітньо-наукової системи, яка максимально задовольнить їх професійні плани відповідно до наявних і перспективних напрямів соціально-економічного розвитку [3].

Отже, визначальну роль у профорієнтації покликані відігравати соціальні інституції, до яких належать навчальні заклади системи освіти. Зміст профорієнтаційної діяльності визначають двома основними завданнями щодо створення профорієнтаційної (з чого вибирати) і мотиваційної (чому обирати те, а не інше) основ, на яких будується професійний план особистості [4]. Цікавим є використання освітніх технологій у профорієнтаційній діяльності, де особливе місце посідають навчальні проекти як засіб максимального наближення особистості до реального життя та залучення її до розв'язання конкретних завдань у просторі міжособистісного та ділового спілкування. На думку науковців, основою методу проектів є розвиток пізнавальних, творчих навичок учнів, умінь самостійно конструювати знання та орієнтуватися в інформаційному просторі. *Проект* – це комплекс певних дій, документів, попередніх текстів, задум для створення реального об'єкта, предмета, а також створення різного роду теоретичного продукту [5].

Аналіз багатьох джерел, в яких подано вимоги щодо організації проектної діяльності, підтверджує, що керівник проектної учнівської діяльності повинен ознайомитись з особливостями його педагогічного керівництва. Учитель має бути ефективним, педагогічно виправданим і компетентним у багатьох сферах. Він, як фахівець, повинен бути спроможним самостійно моделювати, конструювати нові (інноваційні) прийоми, методи, технології навчання і виховання, створювати навчальні проекти, що мають відповідати потребам учня. Тому під час реалізації методу проектів необхідно використовувати власну зацікавленість учнів у знаннях та показувати, де отримані знання можна застосувати у реальному житті.

У зв'язку зі становленням гуманістичної парадигми освіти метод проектів переживає «друге народження», що перетворює його ефективне доповнення до інших педагогічних технологій, які сприяють становленню особистості учня у ролі суб'єкта доцільності, доповнюють соціальні відносини та значно урізноманітнюють навчально-виховний процес. Так, учні старшої ланки, поглиблюючи знання в галузі технології, зможуть вивчати закономірності проектної діяльності, її принципи, форми та методи, проектувати предмети праці, аналізувати й оптимізувати функції та властивості об'єктів проектної діяльності

тощо. Вивчення основ економіки сприяє підготовці учнівської молоді до підприємницької діяльності. На основі проектної технології через створення власної справи визначаються особистісні риси, які характеризують здатність до підприємницької діяльності.

З вищезазначеного важливим є те, що в основу представлених проектів покладено ідею, яка відображає їхню прагматичну спрямованість на результат, отриманий під час розв'язання тієї чи іншої практично чи теоретично значущої проблеми. З одного боку, вирішення проблеми передбачає використання комплексу різних методів і засобів навчання, а з іншого – необхідність інтегрування знань та умінь з різних сфер науки, техніки у певній сфері професійної діяльності.

Отже, метод проектів набуває більшого поширення. Причини цього, як вважають дослідники, полягають не лише у педагогічній, а й у соціальній сфері. Це актуальність розвитку в особистості комунікативних навичок, умінь працювати в різноманітних групах, виконувати різні соціальні ролі (лідера, виконавця, посередника та ін.). Таким чином, метод проектів сприяє створенню соціально значущих ситуацій, а згідно з концепцією Л. Виготського [6], формування особистості визначається соціальною ситуацією, тобто її статусом у суспільстві, системою відносин з дорослими і однолітками. Соціальна ситуація розвитку створюється не ззовні, а у процесі живого спілкування між учнем і середовищем, яке його оточує.

Представимо компетентно зорієнтоване освітнє середовище підготовки учнівської молоді до підприємницької діяльності на основі проектної технології. Завданням педагогічного керівництва цієї проектною діяльністю було координувати особистісні надбання учнів на кожному етапі розвитку їхньої особистісної готовності до підприємницької діяльності (зокрема через матеріали тесту з визначення особистих рис, що характеризують здатність до підприємницької діяльності, розроблених фахівцями бізнес-школи Даремського університету (Велика Британія)) [7]. Зупинимось детальніше на певних аспектах навчального проекту, реалізованого в освітньому середовищі.

Тема проекту: організація малого бізнесу на основі імітаційно-навчально-тренувальної фірми (органік-кафе).

Проблема проекту: впровадження проектної технології є одним із напрямів модернізації освіти, але існує проблема впровадження проектної діяльності у практику вивчення предмету та позаурочну діяльність навчального закладу як складової профорієнтаційної діяльності.

Мета проекту: через організацію імітаційно-навчально-тренувальної фірми надати можливість учнівській молоді отримати професійні та загальні компетенції, потрібні сучасному ринку праці.

Завдання проекту:

– представлення проекту як форми надання послуги швидкого харчування на основі використання органічних продуктів у кооперації органік-кафе з аграрним сектором;

– упровадження проектної методики у практику профорієнтаційної діяльності навчального закладу через демонстрування можливостей проектної діяльності;
– створення відповідних умов для професійного самовизначення та самореалізації особистості.

Об'єкт проекту: професійне самовизначення, самореалізація особистості.

Предмет проекту: розвиток професійних та життєвих компетентностей учнів на основі проекту імітаційно-навчально-тренувальної фірми.

База проекту: учні та вчителі навчального закладу, громадські організації.

Суть проекту

Зміст діяльності – надання послуги швидкого харчування на основі використання органічних продуктів. Кооперація еко-кафе з аграрним сектором відповідно до європейських стандартів індустрії швидкого харчування. Використано досвід Польщі про дво професійність. Специфічною рисою для Польщі є існування значної кількості населення (близько 20 %) з двома професіями. Це люди, які зайняті у різних сферах економіки і, разом з тим, ведуть одноосібне сільське господарство з можливістю надавати продукцію органічного походження [8].

Тип підприємця – мультиплікатор. Це люди, які вивчають бізнес, а потім за його аналогом будують власний. *Потенціал* – це підприємницькі здібності, що визначено за матеріалами тесту [7]:

- а) уміння ризикувати з розумом (зважено) – адекватна оцінка власних можливостей, вигоди або можливої поразки, прийняття складних, але досяжних цілей;
- б) цілеспрямованість та рішучість – вміння зіставляти результати з прикладеними зусиллями, досягати успіху власноруч, використовувати наявні можливості, бути впевненим у собі та власних діях.

План маркетингу, стратегія розробки і входження на ринок органік-кафе

Аналіз ринку: споживачі – молодь, ті, хто пропагують здоровий спосіб життя і харчування; конкуренти-ресторани: Eco Buffet, магазини: «Вега – ера».

Опис продукції: салат (назва, інгредієнти, асортимент), фреші (овочеві, фруктові).

Ресурси: продукти повинні відповідати органічним показникам з можливістю надавати продукцію власного виробництва та з Інтернет-ресурсу Mother-Farm. *Розробка реклами* на кожен салат і фреш та влучних фраз-гасел у назві. Врахування орієнтації на один із сегментів ринку певної групи споживачів.

Товари: А – салат у чистому вигляді; Б – фруктові фреші; – овощеві фреші.

Споживачі: Д – діти; М – молодь; С – люди середнього віку; П – люди похилого віку.

Таблиця 1

Сегментація ринку, орієнтація на групу споживачів

				А
				Б
				В
Д	М	С	П	

З метою розкриття практичного аспекту проектної технології, як професійно орієнтованої, навчальні умови передбачали організацію безперервної допомоги учнівській молоді у визначенні сильних і слабких сторін власної особистості з погляду професійних здібностей.

Таким чином, метод проектів сприяє набуттю учнем життєвого досвіду, необхідного для розвитку та функціонування як окремих компетенцій, так і життєвої компетентності в цілому. Проект є частиною навчання за комплексною програмою Експерименту «Організаційно-педагогічні умови розвитку інтелектуально обдарованих дітей та учнівської молоді в інноваційному освітньому просторі регіону».

Використані літературні джерела

1. Волкова М. П. Педагогіка [Текст] : посібник / М. П. Волкова. – Київ : Академія, 2001. – 576 с.
2. Карназова Л. М. Самоопределение профессионала в проблемной ситуации [Текст] / Л. М. Карназова // Вопросы психологии. – 1990. – № 6. – С. 75–82.
3. Бех І. Д. Виховання особистості [Текст] : у 2 кн. / І. Д. Бех. – Кн. 1. – Київ : Либідь, 2003. – С. 175.
4. Павлютенков Е. М. Профессиональная ориентация учащихся [Текст] / Е. М. Павлютенков. – Київ : Рад. школа. – 1983. – 153 с.
5. Полат Е. С. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования [Текст] / Е. С. Полат, М. Ю. Бухаркина, М. В. Моисеева, А. Е. Петров. – М. : Академия, 2000. – 272 с.
6. Выготский Л. С. Собрание сочинений [Текст] : в 6 т. / Л. С. Выготский. – Т. 4. – М. : Педагогика, 1984.
7. Горленко Г. О. Економіка (проф. рівень). Тренувальні вправи + Практичні роботи [Текст] : навч. посіб. для учнів 11-х класів економічного профілю навчання / Г. О. Горленко. – Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2012. – 116 с.
8. Сумцов В. Г. Економіка праці та соціально-трудові відносини [Текст] : навч. посіб. / В. Г. Сумцов, І. Г. Филіппова, Г. С. Балахнін. – 3-е вид., перероб. і доп. – Луганськ : Вид-во СНУ імені В. Даля, 2013. – 512 с.